

and Policies. Cengage Learning. URL: <https://www.cengage.com/c/media-crime-and-criminal-justice-5e-surette/9781285459059>

5. Greer, C., & McLaughlin, E. (2018). *The Routledge Companion to Media and Crime*. Routledge. URL: <https://dokumen.pub/the-routledge-companion-to-media-and-scandal-0815387598-9780815387596-1351172980-9781351172981.html>

6. Newburn, T., & Hayman, S. (2002). *Policing, Surveillance, and Social Control: CCTV and Police Monitoring of Suspects*. Willan Publishing. URL: <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/policing-surveillance-and-social-control-cctv-and-police-monitoring>

ЧЕРВІНЧУК Андрій

завідувач науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший дослідник

ПРАВОВЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ З ПРАВИМ РОЗТАШУВАННЯ КЕРМА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Поряд з іншими загрозами національним інтересам України дорожньо-транспортний травматизм залишається однією з найпоширеніших причин смертей та каліцтв людей навіть в умовах воєнного стану. Протягом 4 місяців 2023 року внаслідок ДТП в Україні загинуло 852 особи та отримали травми 7548 людей [1].

Попри всю свою масштабність, комплексність та надзвичайну гостроту, питання безпеки дорожнього руху доки не знайшли належного відображення у вітчизняному законодавстві. Вони не згадуються ні в переліку національних інтересів, ні серед основних політичних пріоритетів, ані при оцінці ключових загроз для особи, суспільства, держави. Це досить серйозна «прогалина», особливо, враховуючи, що реальна соціальна та економічна шкода від дорожньо-транспортної аварійності на кілька порядків перевершує збитки (втрати), обумовлені іншими негативними явищами, котрим законодавець приділяє найпильнішу увагу [2].

Для запобігання вчинення автомобільних пригод необхідне дотримання загальновідомої моделі безпечного дорожнього середовища, що складається із трьох головних елементів: дороги, транспортного засобу та людини як учасника руху. Основоположним принципом дорожнього руху є розмежування транспортних потоків, звідки випливають особливості проектування автомобільних доріг, конструктивні особливості транспортних засобів та законодавчо встановлені правила поведінки учасників дорожнього руху.

Для визначення способу роз'їзду зустрічних транспортних потоків у світі використовується лівосторонній та правосторонній рух. В автомобілях водійське місце зазвичай розташоване з боку зустрічного потоку, відповідно – ліворуч при правосторонньому русі і праворуч при лівосторонньому.

В Україні, як і в більшості європейських країн, встановлено правосторонній рух транспортних засобів. Тому, згідно Правил дорожнього руху, нерейкові транспортні засоби повинні рухатися якнайближче до правого краю проїзної частини, а пішоходи, рухаючись по тротуарах і пішохідних доріжках, триматися правого боку.

Для безпечного виконання маневрів до автомобілів, що експлуатуються на вулично-дорожній мережі національним законодавством висуваються вимоги. Так, відповідно до статті 29 Закону України «Про дорожній рух» До участі у дорожньому русі допускаються транспортні засоби, конструкція і технічний стан яких відповідають вимогам діючих в Україні правил, нормативів, що мають сертифікат на відповідність цим вимогам, укомплектовані у встановленому порядку, а у разі, якщо транспортний засіб згідно з цим Законом підлягає обов'язковому технічному контролю, пройшов такий контроль. Не допускається участь у дорожньому русі транспортних засобів з правим розташуванням керма.

Водночас в умовах запровадженого в Україні правового режиму воєнного стану внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації на територію нашої держави 24.02.2022 року, дорожній рух на території України фактично став відрізнятися від встановлених правил для мирного часу, а матеріально-технічне забезпечення Сил оборони потребує постійного оновлення парку автотransпортних засобів через їх систематичне пошкодження та знищення в умовах ведення бойових дій. Поповнення автопарку здійснюється здебільшого за рахунок ввезення на територію України транспортних засобів, що були в експлуатації в інших країнах, зокрема й тих, де встановлено лівосторонній рух, а автомобілі мають правостороннє розташування керма.

З метою врегулювання правових підстав для експлуатації транспортних засобів з правим розташування керма в умовах правового режиму воєнного стану суб'єкти законодавчої ініціативи запропонували ряд законопроектів: «Про внесення змін до статті 29 Закону України «Про дорожній рух» щодо допуску участі у дорожньому русі транспортних засобів з правим розташуванням керма в період дії воєнного стану» (реєстр. № 9182 від 04.04.2023); «Про внесення змін до статті 29 Закону України «Про дорожній рух» щодо врегулювання питання участі у дорожньому русі транспортних засобів з правим розташуванням керма, які використовуються при здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації» (реєстр. № 9182-1 від 06.04.2023) та «про внесення змін до статті 29 Закону України «Про дорожній рух» щодо надання дозволу військовослужбовцям у період дії правового режиму воєнного стану використовувати у дорожньому русі транспортні засоби з правим розташуванням керма» (реєстр. № 9238 від 25.04.2023). Суть

зазначених законопроектів полягає в тому, аби в період дії воєнного стану та протягом 90 днів після його скасування дозволити участь у дорожньому русі транспортних засобів з правим розташуванням керма, які були отримані військовими частинами Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України як благодійна допомога, міжнародна технічна допомога, або за міждержавними угодами на інших умовах, та керування якими здійснюється військовослужбовцями під час виконання ними своїх службових обов'язків.

Норми Закону України «Про дорожній рух» як загального закону регулюють найбільш значимі, типові, усталені відносини в суспільстві, мають загальний характер і містять первинні норми права. Закон має загальний характер і не повинен враховувати особливостей життєвих випадків у регульованій ним сфері суспільних відносин.

Натомість для регламентації обмеженої (спеціальної) сфери суспільних відносин видаються спеціальні закони, до яких належить зокрема й Закон України «Про правовий режим воєнного стану».

Зважаючи, що запропоновані зміни до Закону України «Про дорожній рух» стосуються виключно правового режиму воєнного стану, врегулювання суспільних відносин у сфері експлуатації транспортних засобів з правим розташуванням керма в цей період доцільніше здійснювати нормами спеціального Закону України «Про правовий режим воєнного стану». З цією метою статтю 12-1 «Діяльність Кабінету Міністрів України в умовах воєнного стану» зазначеного Закону потрібно доповнити пунктом б наступного змісту:

1. Кабінет Міністрів України в разі введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях: ...

б) встановлює особливі умови допуску транспортних засобів до участі у дорожньому русі та допуску осіб до керування транспортними засобами, необхідні для зміцнення обороноздатності та національної безпеки України.

Список використаних джерел

1. Статистика аварійності за 2023 рік. Офіційний сайт Департаменту патрульної поліції Національної поліції України. URL: <http://patrol.police.gov.ua/ru/statystyka/> (дата звернення 16.06.2023).

2. Рудик М.М. Безпека дорожнього руху як складова національної безпеки. Юридичний науковий електронний журнал. 2023 № 2. С. 449. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/105>.